

Prawo własności przemysłowej. Komentarz

Dowiedz się więcej na www.ksiegarnia.beck.pl

Prawo własności przemysłowej

z dnia 30 czerwca 2000 r. (Dz.U. 2001, Nr 49, poz. 508)

Tekst jednolity z dnia 5 kwietnia 2017 r. (Dz.U. 2017, poz. 776)

(zm.: Dz.U. 2018, poz. 2302; 2019, poz. 501, poz. 2309)

Tytuł I. Przepisy ogólne

Literatura: A. Adamczak (red.), Wspólnotowe i krajowe regulacje prawne w dziedzinie ochrony własności przemysłowej: Zbiór referatów z Seminarium Rzeczników Patentowych Szkół Wyższych, WiOWI, Nr 29, Kielce 2005; *tenże* (red.), Wybrane aspekty ochrony własności przemysłowej: Zbiór referatów z Seminarium Rzeczników Patentowych Szkół Wyższych, WiOWI, Nr 27, Kielce 2003; *tenże* (red.), 100 lat ochrony własności przemysłowej w Polsce. Księga jubileuszowa Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2018; A. Adamczak, A. Szewc (red.), Konwencja Paryska o ochronie własności przemysłowej. Komentarz, Warszawa 2008; G.H.C. Bodenhausen, Guide to Application of the Paris Convention for the Protection of Industrial Property, as Revised at Stockholm in 1967, Genewa 1968; K. Czub, Prawo osobiste twórców dóbr niematerialnych. Zagadnienia konstrukcyjne, Warszawa 2011; J. Frąckowiak, Instytucje prawa handlowego w kodeksie cywilnym, Rej. 2003, Nr 6; S. Grzybowski, Podstawowe konstrukcje prawnicze nowego prawa patentowego. Referat dla Komisji do opracowania projektu nowego prawa patentowego, WUP 1949, Nr 7–8; S. Grzybowski, A. Kopff, J. Szwaja, S. Włodyka, Zagadnienia prawa wynalazczego, Warszawa 1969; G. Jyż, Wynagrodzenie za projekty wynalazcze w ustawie – Prawo własności przemysłowej, PiP 2003, Nr 8; P. Kostański, Zniesienie współwłasności nieruchomości w drodze umowy, Kraków 2004; T. Kuczyński, Pracownicze projekty wynalazcze, PiZS 2002, Nr 4; J. Mańkowska, Instrumenty prawne regulujące udział organizacji społecznych w zakresie wynalazczości, R. Pr. 1995, Nr 5; J. Mazurkiewicz, Non omnis moriar. Ochrona dóbr osobistych zmarłego w prawie polskim, Wrocław 2010; A. Nowicka, Skutki przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do konwencji o patencie europejskim, w: Wybrane aspekty ochrony własności przemysłowej, Warszawa 2003; A. Nowicka, R. Skubisz, Pakiet patentowy (ocena z perspektywy Polski), EPS 2013, Nr 4; J. Preussner-Zamorska, Prawo do autorstwa wynalazku, ZNUJ 1974, Nr 2; *taż*, Świadectwo autorskie na gruncie polskiej ustawy o wynalazczości, SC 1973, t. XXII; U. Promińska (red.), Prawo własności przemysłowej, Warszawa 2004; S. Soltysieński, A. Szajkowski, T. Szymanek, Komentarz do prawa wynalazczego, Warszawa 1990; M. Staszów, Zarys prawa wynalazczego, Warszawa 1970; K. Szczepanowska, Prawo do patentu, PUG 1993, Nr 2; A. Szewc, Naruszenie własności przemysłowej, Warszawa 2003; *tenże*, Rozstrzyganie sporów o projekty racjonalizatorskie, R. Pr. 1993, Nr 6; *tenże*, Zakładowe regulaminy wynalazczości, Cz. II. Nowator 1995, Nr 6; A. Szewc, G. Jyż, Elementy prawa informatycznego, T. 1. Ochrona programów komputerowych i topografii układów scalonych, Katowce 1999; *ciż*, Ochrona programów komputerowych, informacji i baz danych, Bytom 2001; *ciż*, Prawo własności przemysłowej, Warszawa 2011; J. Szwaja, Prawa osobiste wynalazców w nowej ustawie – Prawo własności przemysłowej, ZNUJ 2002, Nr 80; M. du Vall, Prawo patentowe, Warszawa 2008; T. Żyznowski, Niektóre aspekty drogi sądowej w sprawach z zakresu własności przemysłowej, PS 2002, Nr 9.

Wprowadzenie

Spis treści

	Nb		Nb
1. Kodeks prawa własności przemysłowej . . .	1	9. Konstrukcja prawa podmiotowego	9
2. Pojęcie własności przemysłowej w Konwencji Paryskiej	2	10. Uzasadnienie ochrony rozwiązań	10
3. Własność przemysłowa a prawo własności .	3	11. Uzasadnienie ochrony oznaczeń	11
4. Przedmiot praw własności przemysłowej . .	4	12. Rozwój historyczny ochrony dóbr niematerialnych	12
5. Kumulowanie cech różnych dóbr niematerialnych	5	13. Rozwój ochrony własności przemysłowej w Polsce	13
6. Ochrona dóbr niematerialnych prawami bezwzględny własności przemysłowej	6	14. Rozwój ochrony własności przemysłowej w prawie międzynarodowym	14
7. Katalog praw własności przemysłowej . . .	7	15. Dostosowanie prawa polskiego do prawa UE	15
8. Własność w znaczeniu ekonomicznym . . .	8		

1. **Kodeks prawa własności przemysłowej.** Jak zasadnie podkreśla się w doktrynie źródła 1 prawa własności przemysłowej podzielić można na **krajowe** (ustawodawstwo wewnętrzne), unijne

(rozporządzenia, dyrektywy organów UE) i **międzynarodowe** (umowy, traktaty, konwencje, układy itp.). Najogólniejszym krajowym źródłem tego prawa jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej**, a szczególnie te jej przepisy, które określają zasady ustroju społeczno-gospodarczego i ustanawiają podstawowe prawa i wolności człowieka, takie jak: zasadę gospodarki rynkowej opartej na swobodzie działalności gospodarczej i własności prywatnej, ochronę własności prywatnej i innych praw majątkowych oraz ich dziedziczenia, ograniczenie wywłaszczenia, wolność wyboru i wykonywania zawodu, wolność badań naukowych, ochronę przednie uczciwymi praktykami rynkowymi. Podstawowym jednak i najważniejszym źródłem tego prawa jest ustawa wraz z aktami wykonawczymi. Komentowana ustawa z 30.6.2000 r. – Prawo własności przemysłowej, w zamiarze ustawodawcy (zgodnie zresztą z postulatami teoretyków i praktyków zgłaszanymi już od początku lat 90. XX w.), miała odgrywać rolę kodeksu prawa własności przemysłowej, w jednej ustawie zebrano regulacje do tej pory ujęte w kilku ustawach szczególnych. To zamierzenie ustawodawcze nie zostało zrealizowane konsekwentnie (por. uw. do art. 1), a różnorodność dóbr chronionych przepisami niniejszej ustawy nie pozwoliła na wyodrębnienie bardziej rozbudowanej części ogólnej. Przepisy tytułu I komentowanej ustawy mają w większości charakter bardziej instrukcyjny niż merytoryczny. Po raz pierwszy w Polsce, w jednym akcie prawnym zawarto nie tylko przepisy materialnoprawne, lecz także typowo proceduralne (tak z zakresu postępowania administracyjnego przed UPRP, jak i częściową regulację odnoszącą się do postępowania cywilnego) oraz przepisy karne i ustrojowe dotyczące UPRP. Poza zakresem tej regulacji, w odrębnych ustawach pozostawiono unormowania dotyczące rzeczników patentowych, sprawy ochrony nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych (nazwy regionalne) oraz produktów tradycyjnych, postępowania w przedmiocie europejskich zgłoszeń patentowych oraz przepisy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Włączono natomiast do ustawy przepisy o ochronie topografii układów scalonych, jako powszechnie już znany przedmiot własności przemysłowej, oraz – w formie szczątkowej – przepisy o projektach racjonalizatorskich.

2. **Pojęcie własności przemysłowej w Konwencji Paryskiej.** Pojęcie własności przemysłowej jest tradycyjnym pojęciem języka prawnego, wywodzącym się z Konwencji Paryskiej o ochronie własności przemysłowej z 20.3.1883 r. (Dz.U. z 1975 r. Nr 9, poz. 51 – załącznik), jest ono kategorią językową powszechnie przyjętą (fr. *proprieté industrielle*, niem. *Gewerbliches Eigentum*, ang. *industrial property*, hiszp. *la propiedad industrial*), stąd – mimo mylącego i słusznie krytykowanego odniesienia do prawa własności – pojęcie to w odniesieniu do prawa na dobrach niematerialnych należy uznać za ugruntowane. Pojęcie własności przemysłowej należy odróżnić od własności w rozumieniu prawa rzeczowego. Na gruncie prawa na dobrach niematerialnych pojęcie to nie ma bowiem odniesienia do konkretnych, materialnych desygnatów (rzeczy), z którymi skorelowane jest w prawie rzeczowym. Przedmiot ochrony konwencyjnej został wskazany w art. 1 ust. 2 KonwPar, i są to: patenty na wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe, znaki usługowe, nazwa handlowa i oznaczenia pochodzenia lub nazwy pochodzenia, a także uczciwa konkurencja. Jeśli dokonamy porównania wskazanego powyżej zakresu przedmiotowego Konwencji Paryskiej z zakresem regulacji PrWiPrzem (art. 1 ust. 1 pkt 1–2 PrWiPrzem), to wskazać należy pewne różnice. W przypadku ochrony topografii układów scalonych różnica wynika z faktu, że ten przedmiot własności przemysłowej powstał kilkadziesiąt lat po przyjęciu Konwencji Paryskiej, stąd brak regulacji na gruncie tej Konwencji. Podkreślić należy, iż jako pierwsi ochronę topografii wprowadzili Amerykanie (1984 r.) oraz Japończycy (1985 r.). Za nimi poszły wysoko rozwinięte kraje Europy Zachodniej, tj.: Szwecja (1986 r.), Dania, RFN, Francja, Holandia, Wielka Brytania (1987 r.), Włochy, Belgia (1990 r.) i inne. Polska wprowadziła ochronę topografii ustawą z 30.10.1992 r. o ochronie topografii układów scalonych (Dz.U. Nr 100 poz. 498 ze zm.). Twórczość racjonalizatorska, do której odnosi się art. 1 ust. 1 pkt 2 PrWiPrzem, nie jest natomiast dobrem, które byłoby uznane w większej liczbie państw-stron Konwencji, a nawet w tych, w których stosowne regulacje ochronne zostały wprowadzone, zazwyczaj (jak w Polsce) nie opiera się ona na konstrukcji prawa podmiotowego. Przedmiotem własności przemysłowej chronionym Konwencją Paryską jest natomiast **nazwa handlowa** (art. 8 KonwPar), polskie przepisy nie przewidują ochrony nazwy handlowej jako oddzielnej kategorii prawnej w Prawie własności

przemysłowej. Ochrona nazwy handlowej w Polsce możliwa jest natomiast na gruncie art. 5 ZNKU, tak SN w wyr. z 7.10.1999 r. (I CKN 126/98, OSN 2000, Nr 4, poz. 70) i przepisów prawa firmowego w ustawie z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.). Powołany przepis Konwencji Paryskiej ze względu na zbyt ogólne sformułowanie nie może być sam w sobie podstawą dla roszczeń ochronnych wysuwanych przez przedsiębiorców z państw-stron Konwencji Paryskiej ani tym bardziej pomiędzy przedsiębiorcami krajowymi. Odmienne poglądy SN wyrażony został w wyr. z 14.12.1990 r. (I CR 529/90, OSN 1992, Nr 7–8, poz. 136), co spotkało się z trafną krytyką [M. Kępiński, w: Konwencja Paryska (red. A. Adamczak, A. Szewc), s. 266]. W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z zasadą narodowego traktowania (asymilacji) ochrona nazwy handlowej w prawie polskim przysługiwać będzie podmiotom z państwa-strony Konwencji Paryskiej na zasadach takich, na jakich przysługuje podmiotom krajowym, a więc na podstawie ustawodawstwa krajowego, a nie wprost na podstawie Konwencji, która zresztą nie zawiera szczególnych warunków ochrony ani nie reguluje skutków naruszenia nazwy handlowej. Wobec powyższego, ochrona nazwy handlowej w prawie polskim powinna być konstruowana na podstawie odpowiednich przepisów prawa krajowego: Kodeksu cywilnego i ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Stosownie do art. 5 ZNKU, czymen nieuczciwej konkurencji jest takie oznaczenie przedsiębiorstwa, które może wprowadzić klientów w błąd co do jego tożsamości, przez używanie firmy, nazwy, godła, skrótu literowego lub innego charakterystycznego symbolu wcześniej używanego, zgodnie z prawem, do oznaczenia przedsiębiorstwa. Konwencja Paryska nie przewidywała ochrony nowych odmian roślin, którą reguluje Międzynarodowa konwencja o ochronie nowych odmian roślin z 2.12.1961 r. (Dz.Urz. UE L Nr 192 z 2005 r., s. 64). Konwencja ta jest częścią prawa UE i jako taka jest bezpośrednio stosowana w Polsce. Ochrona nowych odmian roślin zaliczana jest do prawa własności przemysłowej, ale także przez ustawodawcę krajowego odpowiednia regulacja nie została zawarta w Prawie własności przemysłowej, lecz w oddzielnej ustawie.

3. Własność przemysłowa a prawo własności. Pojęcie własności przemysłowej nie jest rozumiane jednolicie. Określeniem pokrewnym, łączonym (a niekiedy nawet utożsamianym) z własnością przemysłową, jest „własność intelektualna”. Jak się podkreśla w doktrynie w przeciwieństwie do określenia „własność przemysłowa”, akcentującego obszar eksploatacji przedmiotów tego prawa, określenie „własność intelektualna” nawiązuje do pochodzenia dóbr stanowiących jej przedmiot, wskazując, że odnosi się ono do rezultatów umysłowej twórczości człowieka. Ich wykorzystanie następuje nie tylko w działalności gospodarczej, ale są one wykorzystywane także w nauce, oświacie i kulturze, przedmiotem tej własności są bowiem przede wszystkim dzieła literackie, naukowe i artystyczne. Poglądy doktryny na wzajemną relację terminów „własność intelektualna” i „własność przemysłowa” nie zostały dotąd uzgodnione. Wedle jednej opinii własność intelektualna jest pojęciem szerszym i, pod względem logicznym, nadrzędnym w stosunku do własności przemysłowej (ten pogląd przyjęto np. w Konwencji WIPO – Konwencja o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, podpisana w Sztokholmie 14.7.1967 r.; Dz.U. z 1975 r, Nr 9, poz. 49 i 50). W tym ujęciu własność przemysłowa stanowi tylko jedną ze sfer własności intelektualnej, ponieważ drugą tworzy własność naukowa, literacka i artystyczna, której przedmiotami są utwory, a także artystyczne wykonania, fonogramy i wideogramy oraz nagrania radiowe i telewizyjne (będące przedmiotem tzw. praw pokrewnych), chronione prawem autorskim. Zgodnie z inną opinią własność przemysłowa i własność intelektualna są odrębnymi, choć bardzo bliskimi sobie dziedzinami własności na dobrach niematerialnych. Zwolennicy tego poglądu argumentują swoje stanowisko odrębnością podstawowych zasad ochrony patentowej i autorskoprawnej (odmienne w obu przypadkach przesłanki i sposoby powstania tej ochrony). Jak się podkreśla między własnością naukową, literacką i artystyczną a własnością przemysłową nie ma ścisłej granicy. Niektóre dobra intelektualne mogą być przedmiotem obu sfer własności – np. programy komputerowe, dzieła lutnicze, znaki towarowe, wzory przemysłowe. Zwrócić także należy uwagę, iż obecnie coraz częściej wskazuje się na kolejną dziedzinę praw na dobrach niematerialnych, a mianowicie własność informacyjną, która obejmuje prawo wyłącznego korzystania z określonych wiadomości (np. z informacji geologicznych). Związki z własnością przemysłową wykazuje ona zwłaszcza w sferze obejmującej *know-how* gospodarcze: techniczne,

handlowe, technologiczne lub organizacyjne (art. 11 ZNKU) – szerzej o tym A. Szewc, w: A. Szewc, G. Jyż, Prawo własności przemysłowej, s. 1 i n. oraz wskazana tam literatura przedmiotu. Pojęcie własności przemysłowej trzeba odróżnić od własności w rozumieniu prawa rzeczowego, w prawie na dobrach niematerialnych nie ma ono odniesienia do konkretnych, materialnych desygnatów (rzeczy), z którymi powiązane jest w prawie rzeczowym. Własność przemysłowa odnosi się do dóbr niematerialnych. Nie opiera się ona także na władztwie nad rzeczą, ale na stworzeniu sfery monopolu prawnego obejmującego określone prawnie sposoby korzystania z danego rozwiązania lub oznaczenia. Tak stworzona sfera wyłączności, gwarantująca uprawnionemu możliwie najszerszy zakres uprawnień, zbliża prawa własności przemysłowej do prawa własności. Mocą praw własności przemysłowej, uprawniony uzyskuje bowiem najszerszy i najpełniejszy zakres uprawnień w stosunku do dóbr własności przemysłowej, podobnie jak właściciel – w odniesieniu do rzeczy. Prawa własności przemysłowej, tak jak prawo własności, są prawami bezwzględными. Prawo własności przemysłowej odnosi się do ochrony dóbr niematerialnych, a więc takich, których istnienie jest niezależne od istnienia rzeczowego substratu (*corpus mechanicum*). Cywilnoprawna własność nośnika materialnego jest niezależna od „własności” dobra niematerialnego w tym nośniku urzeczywistnionego. Również nieco archaicznie jest odniesienie do przemysłu, trzeba jednak mieć na uwadze, że pojęcie własności przemysłowej powstało w XIX w., gdy przemysł (tak ciężki, jak i lekki) był kołem napędowym ówczesnej gospodarki, stąd pod pojęciem działalności przemysłowej rozumiano to, co dziś określamy działalnością gospodarczą, a więc nie tylko przemysł *sensu stricto*, ale także usługi, handel, rolnictwo. Pojęcie to, zawarte w Konwencji Paryskiej, a następnie przejęte przez większość porządków prawnych, stało się pojęciem międzynarodowego języka prawnego, powszechnie rozumianym, co z pewnością przemawia za jego utrzymaniem, mimo pewnej archaiczności samego sformułowania.

- 4. 4. Przedmiot praw własności przemysłowej.** Prawem własności przemysłowej określa się zespół norm prawnych regulujących stosunki społeczne związane z ochroną przedmiotów tej własności, a w pewnym zakresie także z korzystaniem z tych dóbr oraz obrotem nimi. Zgodnie z PrWiPrzem przedmiotami własności przemysłowej (przedmiotami ochrony) są 1) wynalazki (art. 24); 2) wzory użytkowe (art. 94); 3) projekty racjonalizatorskie (art. 7 ust. 2); 4) wzory przemysłowe (art. 102–104); 5) topografie układów scalonych (art. 196); 6) znaki towarowe (art. 120); 7) oznaczenia geograficzne (art. 174–175). Jak podkreśla się w literaturze przedmiotu w świetle terminologii i systematyki ustawy wykaz ten można uogólnić, sprowadzając go do dwóch pozycji: 1) projektów wynalazczych (pkt 1–5); 2) oznaczeń towarów i usług (pkt 6–7). Próba ustalenia *critrium divisionis* tego podziału jest dość trudna i nie daje zadowalających wyników. Przyjmuje się więc, jako najbardziej prawdopodobne, że wyróżnienie tych dwóch grup przedmiotów własności przemysłowej nie opiera się na cesze ich twórczego charakteru, lecz na ich **funkcji**. Projekty wynalazcze, najogólniej rzecz ujmując, dotyczą wytwarzania wyrobów lub świadczenia usług według określonych rozwiązań odnoszących się do konstrukcji, struktur wewnętrznych lub zewnętrznej postaci tych wyrobów albo sposobów postępowania, podczas gdy znaki towarowe i nazwy geograficzne służą oznaczaniu wyrobów i usług wskazującym na ich pochodzenie od określonego przedsiębiorcy lub z określonej miejscowości, regionu lub kraju. Wspólną cechą wymienionych przedmiotów jest ich niematerialny charakter; jako *res incorporales* mają one – podobnie jak utwory – byt prawny odrębny od rzeczy (*corpora mechanica*) lub aktów, w których znajdują ucieleśnienie. Immanentną cechą dóbr niematerialnych jest możliwość równoczesnego korzystania z dobra niematerialnego przez nieograniczoną liczbę osób, w nieograniczonym czasie i przestrzeni. Z tego względu konieczne było stworzenie modelu ochrony prawnej odmiennego od modelu prawa własności, opartego na władztwie nad rzeczą. W prawie własności przemysłowej (a także w prawie autorskim) władztwo nad rzeczą zostało zastąpione przez monopol uprawnionego w przypadku praw bezwzględnych. Oznacza to, że tylko uprawniony może korzystać z określonych uprawnień odnośnie do danego dobra niematerialnego.
- 5. 5. Kumulowanie cech różnych dóbr niematerialnych.** Możliwe jest kumulowanie przez jedno dobro niematerialne cech wielu przedmiotów ochrony, np. jedno rozwiązanie przestrzenne (np. opakowanie) może stanowić utwór, wzór przemysłowy i zostać zarejestrowane jako znak towarowy, gdy spełnia przesłanki uzyskania ochrony dla każdego z tych dóbr. O ile wszystkie

utwory i rozwiązania są wynikiem pracy twórczej człowieka i jako takie zostały uznane za dobra niematerialne podlegające ochronie, o tyle przy oznaczeniach ich sposób kreacji nie jest ważny, są one wynikiem pewnych społecznych konotacji oznaczenia i jego desygnatów, które pełnią przede wszystkim funkcję komunikacyjną. Oznaczenia stanowią symbole będące źródłem informacji, i to właśnie ta ich funkcja stała się podstawą dla udzielenia im ochrony. Por. uw. do art. 1.

6. Ochrona dóbr niematerialnych prawami bezwzględными własności przemysłowej. 6
Wspólną cechą dóbr niematerialnych uregulowanych w Prawie własności przemysłowej (poza projektami racjonalizatorskimi) jest przyjęcie przez ustawodawcę modelu ochrony tych dóbr prawami majątkowymi, bezwzględными, statuującymi wyłączność korzystania z danego dobra, ograniczoną czasowo i terytorialnie, która powstaje, co do zasady, z mocy decyzji administracyjnej (w tym miejscu należy zasygnalizować, że prawami własności przemysłowej powstającymi *ex lege* są prawo do uzyskania patentu, prawo do uzyskania prawa ochronnego lub prawa z rejestracji odpowiednio na wzór użytkowy, przemysłowy i topografię układu scalonego, pierwszeństwo uprzednie, a także prawo do znaku towarowego powszechnie znanego), o charakterze konstytutywnym, wydawanej przez UPRP. Prawa te są zasadniczo ograniczone czasowo (z wyjątkiem oznaczeń geograficznych oraz przy założeniu możliwości przedłużania w nieskończoność ochrony dla znaków towarowych) i mają zasięg ograniczony terytorialnie do terytorium Rzeczypospolitej. Artykuł 6 ust. 1 PrWiPrzem zawiera wyliczenie praw udzielanych na podstawie ustawy w procedurze krajowej przez UPRP. Niezależnie od powyższego, na mocy prawa międzynarodowego i unijnego mogą być udzielane prawa ochronne na przedmioty własności przemysłowej ze skutkiem wobec Polski: odnośnie do wynalazków – na podstawie Konwencji o patencie europejskim przez Europejski Urząd Patentowy, a odnośnie do znaków towarowych i wzorów przemysłowych – na podstawie odpowiednich rozporządzeń unijnych, co do wzorów przemysłowych – na podstawie rozp. Rady (WE) Nr 6/2002 z 12.12.2001 r. w sprawie wzorów wspólnotowych; Dz.Urz. WE L Nr 3 z 2002 r., s. 1 ze zm., przez Urząd ds. Harmonizacji Rynku Wewnętrznego w Alicante. Artykuł 6 ust. 1 PrWiPrzem jest wyrazem zasady *numerus clausus* praw bezwzględnych. Dla ochrony wymienionych w tym artykule dóbr niematerialnych (i tylko tych) udzielane są prawa przewidziane w tym artykule. Nie ma możliwości konstruowania praw bezwzględnych na podstawie umowy stron. Taka umowa, jako sprzeczna z prawem, byłaby na zasadzie art. 58 KC nieważna. Na dane dobro niematerialne może być udzielone tylko takie prawo własności przemysłowej, którego cechy dane dobro wypełnia. Nie wyklucza to jednak sytuacji, gdy jedno rozwiązanie może stanowić jednocześnie więcej niż jedno dobro własności przemysłowej, wówczas, w związku z zasadą kumulacji ochrony, możliwe jest (choć z wyjątkami) przyznanie większej liczby praw bezwzględnych chroniących dane rozwiązanie.

7. Katalog praw własności przemysłowej. 7
W przeciwieństwie do katalogu dóbr niematerialnych, katalog praw własności przemysłowej jest katalogiem zamkniętym. Nie jest możliwe kreowanie wolą stron nowych praw bezwzględnych, innymi słowy – możliwe jest korzystanie z ochrony prawami bezwzględными tylko odnośnie do tych dóbr niematerialnych, dla których ustawodawca taką ochronę przewidział, kształt tej ochrony jest również w zasadzie ukształtowany ustawowo. Dobra niematerialne, niechronione prawami bezwzględными korzystają z ochrony na zasadach ogólnych Kodeksu cywilnego, a w części przypadków – także na podstawie przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (por. uw. do art. 1 i 2).

8. Własność w znaczeniu ekonomicznym. 8
O ile, jak już wyżej wskazano, pojęcie własności ma na gruncie prawa własności przemysłowej swoiste znaczenie, inne niż w prawie rzeczowym, o tyle użycie tego pojęcia jest usprawiedliwione w sensie ekonomicznym. Tak jak prawo własności odnośnie do rzeczy, tak prawa własności przemysłowej w stosunku do dóbr niematerialnych stwarzają podmiotowi uprawnionemu możliwość wyłącznej ekonomicznej eksploatacji przedmiotu tych praw.

9. Konstrukcja prawa podmiotowego. 9
Prawa własności przemysłowej zostały przez ustawodawcę oparte na konstrukcji prawa podmiotowego, bezwzględnego i wyłącznego. Prawa bezwzględne są skuteczne *erga omnes*. Wyłączność ograniczona jest w zasadzie do sfery korzystania zawodowego i zarobkowego z dóbr własności przemysłowej, w zakresie

uregulowanym ustawą, tylko uprawniony może w taki sposób z danego dobra korzystać. W sensie ekonomicznym chodzi o zapewnienie uprawnionemu wyłączności (monopolu) w zakresie gospodarczego korzystania z danego dobra niematerialnego. Są to prawa majątkowe (element praw osobistych odgrywa minimalną rolę, por. uw. do art. 8), przenaszalne tak *inter vivos*, jak i *mortis causa*. Inaczej niż prawa autorskie, prawa własności przemysłowej nie powstają z mocy samego prawa, ale z konstytutywnej decyzji organu państwowego (UPRP) lub międzynarodowego (Europejskiego Urzędu Patentowego, Urzędu do spraw Harmonizacji Rynku Wspólnotowego), po przeprowadzeniu odpowiedniego postępowania. Prawa te (co do zasady) są ograniczone czasowo i mają zasięg ograniczony terytorialnie.

- 10 10. **Uzasadnienie ochrony rozwiązań.** Ochrona praw własności przemysłowej swoje początki wzięła z modelu ochrony własnościowej. Od początków ery nowożytnej w krajach uprzemysłowionych poszukiwano rozwiązań prawnych służących ochronie dóbr niematerialnych. Wprowadzenie takiej ochrony nie było zrozumiałe samo przez się i aż do końca XIX w. poszukiwano dogmatycznego uzasadnienia tej ochrony. Przeciwnicy systemu patentowego zwykli wskazywać, że monopol patentowy zakłóca konkurencję i ogranicza swobodę badań. Stworzone w przeciągu XVIII i XIX w. teorie uzasadniające ochronę patentową są aktualne do dziś. Pierwsza historycznie ukształtowana została **teoria własnościowa**, zwana również teorią prawa naturalnego, której podstawowym założeniem jest przypisanie – jako naturalnego prawa – wytworów myśli ludzkiej ich twórcy. Koncepcja własności dóbr niematerialnych jest wynikiem filozofii prawa natury i jako podstawa rozwiązań normatywnych została wprowadzona w okresie Wielkiej Rewolucji Francuskiej. Koncepcja ta bazuje na założeniu, że wytwór umysłu ludzkiego stanowi „własność” człowieka, podobnie jak materialne wytwory jego pracy, i z tego powodu zasługuje na ochronę prawną. Kolejna **teoria umowy społecznej** (zwana także teorią opublikowania), sformułowana przez *J.J. Rousseau*, zakładała, że pomiędzy twórcą a społeczeństwem zawierane jest porozumienie: w zamian za przyznanie czasowo ograniczonej wyłączności korzystania z wynalazku wynalazca swoją wiedzę przekazuje społeczeństwu, czyni ją publicznie dostępną (stąd rola publikacji w prawie patentowym). Ujawnienie wynalazku prowadzi więc do upowszechniania rezultatów twórczości technicznej, czyni je powszechnie dostępnymi, a regulacje prawa patentowego (por. art. 69 ust. 1 pkt 3 PrWiPrzem) umożliwiają dalsze badanie, analizę, krytykę i rozwój wynalazku przez podmioty inne niż wynalazca. Ujawnienie nie tylko jednak wzbogaca wiedzę techniczną, lecz także pozwala uniknąć kosztów niepotrzebnych badań w przypadku prowadzenia prac dotyczących tego samego rozwiązania technicznego w kilku ośrodkach. Nieco później w rozwoju historycznym sformułowane zostały także **teoria nagrody** i **teoria zachęty**. W myśl tych ostatnich koncepcji patent miał stanowić słusznościowo uzasadnione wynagrodzenie ze strony społeczeństwa dla wynalazcy za trud pracy wynalazczej, a jednocześnie zachęcać samego wynalazcę oraz inne osoby do podjęcia takiego trudu w przyszłości. Teoria zachęty zakłada, że możliwość uzyskania wyłączności w gospodarczym korzystaniu z wynalazku będzie motywowała do inwestycji i pracy nad nowymi rozwiązaniami, a przez to przyczyni się do rozwoju techniki. Możliwość uzyskania ochrony patentowej motywuje do prowadzenia badań i ponoszenia nakładów na badania i rozwój, a następnie do wdrożenia rozwiązania do produkcji. Okres wyłączności rynkowej, zapewniony patentem, ma stworzyć przedsiębiorcy szansę uzyskania zwrotu nakładów na badania i rozwój. Jest to rozwiązanie bardziej efektywne od finansowania badań i rozwoju ze środków budżetu państwa, przerzuca także ryzyko gospodarcze związane z wprowadzeniem nowego rozwiązania na rynek na przedsiębiorców. Zwrot inwestycji w badania i rozwój możliwy jest po wprowadzeniu rozwiązania na rynek, stąd ograniczony czasowo monopol patentowy mobilizuje do szybkiego wdrażania produkcji, tym samym prędzej staje się ono dostępne dla odbiorców. Szczegółowa analiza historycznego i dogmatycznego uzasadnienia ochrony patentowej ma na celu stworzenie podstaw dla wykładni poszczególnych instytucji obowiązującego prawa patentowego, np. dla określenia długości ochrony, potrzeby jej przedłużenia dla niektórych rodzajów wynalazków. Opisanie teorie nie wykluczają się, a stanowią raczej spojrzenie z różnych perspektyw na zagadnienie wynalazczości, o ile teoria prawa natury uwzględnia racje moralne, o tyle pozostałe wskazują na pragmatyczne nastawienie społeczeństw w dążeniu do rozwoju techniki. Konieczność uwzględnienia aksjologicznych podstaw ochrony patentowej jest szcze-

gólnie widoczna przy wykładni przepisów dotyczących ograniczeń uprawnień z patentu. W tym wypadku należy uwzględnić zarówno interes ogólnospołeczny, jak i interes uprawnionego z patentu. Obecnie wskazuje się także, że prawo patentowe może być stymulatorem dla konkurencji w dziedzinie badań i wdrożeń. Powyższe teorie odnoszą się także do wszystkich pozostałych rozwiązań technicznych: wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych i topografii układów scalonych oraz nowych odmian roślin; wskazać jednak należy, że ochrona tych dóbr nie budziła tak dużych kontrowersji, jak ochrona patentowa, spowodowane to było jednak także tym, że model ochrony patentowej dla wynalazków obronił się przed zarzutami przeciwników i prawidłowo spełnia swoje funkcje w gospodarce wolnorynkowej.

11. **Uzasadnienie ochrony oznaczeń.** Ochrona oznaczeń odróżniających nie budziła 11 zasadniczych kontrowersji, jest jednak na tyle różna od roli rozwiązań technicznych, że wymaga odrębnego uzasadnienia. Rola oznaczeń odróżniających jest pełna tylko w systemach gospodarczych opartych na zasadach konkurencji. Przedsiębiorcy, aby dotrzeć z oferowanymi produktami lub usługami do nabywców, zmuszeni są odpowiednio je oznaczyć tak, aby na konkurencyjnym rynku nabywca rozpoznał poszukiwany produkt. Podstawową funkcją znaku towarowego jest oznaczenie pochodzenia (funkcja **dystynktywna**, zwana także funkcją **wyróżniającą**). Polega ona na przekazaniu odbiorcy informacji o pochodzeniu towarów sygnowanych danym znakiem z tego samego źródła. Obecnie znaki towarowe obok funkcji oznaczenia pochodzenia pełnią również inne funkcje, takie jak: funkcja jakościowa (zwana także **gwarancyjną** – zapewnienie odbiorcy o stałej jakości produktów), komunikacyjna (przekazanie odbiorcom określonych informacji odnoszących się zarówno do produktu, jak i do przedsiębiorcy posługującego się znakiem), inwestycyjna i reklamowa (zwana także **sugestywną** lub **sugerującą**), w ten sposób, że przyciągają zainteresowanie odbiorców, zachęcają ich do nabycia towaru. Niektóre znaki mogą ponadto pełnić funkcje typowe dla wzorów przemysłowych: **estetyczne** oraz **funkcjonalne**. Dotyczy to zwłaszcza znaków graficznych i przestrzennych (trójwymiarowych). Dla realizacji tych funkcji i budowania renomy znaku towarowego przedsiębiorca uprawniony z prawa ochronnego powinien dbać o jakość produktów i system dystrybucji, unowocześniać produkty. Uzyskanie ochrony jest także motywacją do inwestowania w reklamę w celu budowania popularności marki. Ochrona znaku towarowego „przysługuje w granicach funkcji realizowanych przez znak towarowy”, co oznacza, że gdy funkcje znaku nie są zagrożone, dopuszczalne jest używanie znaku przez osoby nieuprawnione, nie stanowi to naruszenia prawa ochronnego (por. *R. Skubisz*, w: *System PrPryw*, t. 14 A, 2012, s. 95). W tym miejscu należy zaznaczyć, że pełna realizacja funkcji znaku towarowego możliwa jest tylko w warunkach gospodarki rynkowej. Wówczas jest narzędziem dotarcia do nabywców przez konkurujących przedsiębiorców, zaś nabywcom pozwala wybrać spośród wielu te produkty, których nabyciem są zainteresowani. Argumentacja przemawiająca za przyznaniem ochrony znakom towarowym zasadniczo także usprawiedliwia ochronę oznaczeń geograficznych, pełnią one bowiem zbliżone funkcje: informacyjną, odróżniającą, reklamową i gwarancyjną (jakościową). Funkcja informacyjna sprowadza się do zapewnienia odbiorcom informacji o miejscu pochodzenia towarów. Oznaczenia geograficzne informują o pochodzeniu towarów z określonego obszaru geograficznego. Funkcja odróżniająca polega na umożliwieniu (dzięki oznaczeniom geograficznym) odróżnienia towarów z pochodzących z innych obszarów geograficznych oraz towarów wprowadzie pochodzących z tego samego regionu, ale charakteryzujących się szczególnymi cechami (przy kwalifikowanych oznaczeniach pochodzenia). Funkcja reklamowa, tak jak w przypadku znaków towarowych, zmierza do nakłonienia nabywcy do zakupu towaru oznaczonego oznaczeniem geograficznym. Funkcja gwarancyjna wiąże się z zapewnieniem odbiorcy o jakości towaru wynikającej z miejsca wytworzenia (przy kwalifikowanych oznaczeniach pochodzenia). Ochrona oznaczeń geograficznych ułatwia także wejście na rynek i konkurowanie na nim lokalnym przedsiębiorcom, umożliwia wspólny marketing produktów, a jednocześnie stymuluje przedsiębiorców do poprawy i kontroli jakości produktów.

12. **Rozwój historyczny ochrony dóbr niematerialnych.** Dobra niematerialne towarzyszą 12 człowiekowi od najdawniejszych czasów. Już człowiek pierwotny dokonywał rozwiązań o charakterze technicznym, które pozwalały mu opanować siły przyrody i je praktycznie

zastosować, wiele do dziś wykorzystywanych rozwiązań technicznych zawdzięczamy cywilizacjom starożytnym. Niemniej w cywilizacjach antycznych nie przewidziano ochrony prawnej dla dóbr niematerialnych. W okresie średniowiecza brak było ochrony powszechnej, zaczęła rozwijać się jednak partykularna ochrona poszczególnych rozwiązań, dla których lokalni władcy wydawali przywileje (niekiedy określane „patentami”), dla określonych osób (niekoniecznie będących twórcami danego rozwiązania), które zyskiwały w ten sposób czasowo i terytorialnie ograniczony monopol na korzystanie z danego rozwiązania. Twórca rozwiązania nie miał jednak prawa podmiotowego, które umożliwiałoby mu domaganie się przyznania przywileju, uznanie danego rozwiązania za zasługujące na ochronę i udzielenie takiej ochrony leżało wyłącznie w gestii władcy, który niekoniecznie kierował się względami doniosłości danego rozwiązania. Udzielanie przywilejów było także elementem polityki fiskalnej ówczesnych władców, gdyż była to czynność odpłatna. Najstarszym aktem prawnym regulującym w sposób abstrakcyjny ochronę wynalazków jest ustawa wenecka z 1474 r., odnosząca się do ochrony rozwiązań z zakresu melioracji i urządzeń wodnych, która przewidywała w zamian za ujawnienie takiego wynalazku przyznanie jego twórcy na okres 10 lat monopolu na wykonywanie i zbyt urządzenia. Jednocześnie w przypadku naruszenia tego monopolu przewidziano sankcję w postaci obowiązku zapłaty określonej sumy pieniężnej na rzecz uprawnionego od naruszcyciela oraz zniszczenie bezprawnie wytworzonego urządzenia. Aktem prawnym, który zwykle się wskazywać jako pierwowzór nowoczesnych regulacji z zakresu ochrony wynalazków, jest angielski *Statute of Monopolies* z 25.5.1624 r., w którym unieważniono wcześniej udzielone przywileje, zniesiono możliwość udzielania ich w przyszłości i przewidziano udzielanie patentów na wynalazki. Przesłanką przyznania ochrony była nowość i użyteczność produktów lub sposobów produkcji. Przesłanką negatywną zaś – sprzeczność z prawem lub dobrem ogółu. Ochrona udzielana była na rzecz wynalazcy, trwała 14 lat. O ile człowiek od zarania dziejów tworzył dobra niematerialne, o tyle ich ochrona prawna jest domeną czasów nowożytnych, która w sposób odpowiadający dzisiejszym pojęciom ukształtowana została w okresie rewolucji przemysłowej. Dnia 31.12.1790 r. uchwalono francuską ustawę patentową, która opierała się na modelu ochrony własnościowej, uznając naturalne prawo człowieka do efektów jego pracy umysłowej; przy czym jednak monopol patentowy został ograniczony czasowo. Inne motywy doprowadziły do uchwalenia ustawy patentowej w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej 10.4.1790 r., przesłanką ochrony były takie cechy, jak pożyteczność i znaczenie wynalazku. Celem ochrony patentowej było zachęcenie wynalazców spoza Stanów Zjednoczonych do wdrożenia i komercjalizacji ich wynalazków w Stanach Zjednoczonych. Dnia 10.2.1810 r. wprowadzono pierwszą ustawę patentową w Cesarstwie Austriackim. W XIX w. znaczną rolę w Europie zaczęły odgrywać liberalne koncepcje gospodarcze, które sprzeciwiały się wszelkiego rodzaju monopolom, w tym patentowym. Doprowadziło to do spowolnienia w rozwoju krajowych ustawodawstw patentowych w części państw (np. w Niemczech, gdzie ustawę patentową przyjęto dopiero 25.4.1877 r.), a nawet czasowego uchylecia aktów prawnych regulujących ochronę wynalazków (w Niderlandach). W części państw niski stopień rozwoju przemysłowego sprawiał, że przyjęcie odpowiedniej ochrony nie było sprawą pilną. Podobnie do ochrony wynalazków kształtowała się ochrona wzorów użytkowych, dla których wiele państw przyjęło model ochrony patentowej. W dniu 1.6.1891 r. w Niemczech, po raz pierwszy, uchwalono ustawę, która przewidywała odrębny system ochrony dla wzorów użytkowych. Ochrona wzorów przemysłowych także początkowo regulowana była indywidualnymi przywilejami. Dopiero w 1787 r. wydano we Francji postanowienie Rady Państwa będące podstawą ochrony wzorów tkanin jedwabnych, kolejną regulację przyjęto we Francji w 1806 r. i dotyczyła ona już wszelkich dziedzin wzornictwa przemysłowego. Tą drogą w XIX w. poszło większość państw europejskich. Nieco inaczej rozwijała się ochrona oznaczeń odróżniających. W okresie średniowiecza, cechy rzemieślnicze zwykły, na podstawie przywilejów monarszych, znakować towary wytwarzane przez swoich członków odpowiednimi oznaczeniami, które wskazywały na rzemieślnika – wytwórcę towaru, mogły także pełnić funkcję ochrony jakości, gdyż w interesie cechu była dbałość o renomę oznaczenia, zapewnienie wysokiej jakości produktów nim oznaczonych. Zasady używania oznaczeń regulowały przepisy wewnętrzne (statuty) cechów lub przywileje monarsze. W średniowiecznych oznaczeniach cechowych dostrzec więc można pierwowzór znaków towarowych, regulacja w przepisach powszechnie obowiązujących to jednak dopiero domena

ustawodawstw XIX w. Ochrona znaków towarowych nakierowana była zarówno na ochronę indywidualnego uprawnienia podmiotu stosującego oznaczenie, jak i na ochronę przejrzystości konkurencji, ochronę odbiorców przed wprowadzeniem w błąd co do pochodzenia i jakości towaru. Z tego względu w większości państw ukształtowały się równoległe dwa sposoby ochrony znaków towarowych – przez prawo bezwzględne (wynikające z rejestracji) oraz przepisami o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Oznaczenia geograficzne – rozumiane zarówno jako nazwy geograficzne, jak i innego rodzaju odniesienia związane z określonym terytorium – od zawsze były wykorzystywane w obrocie handlowym, szczególnie dla artykułów spożywczych pochodzenia rolnego, dla wskazania na pochodzenie towaru lub jego szczególne właściwości. Oznaczenia takie są dobrami niematerialnymi, stanowią rekonstruowane w świadomości ludzkiej informacje (wyobrażenia) dotyczące cech danych produktów w powiązaniu z miejscem ich powstania (i niekiedy także cechami tego miejsca). Możliwość użycia oznaczeń geograficznych wiązała się zwykle z użyciem nazwy państwa lub jego określonego terytorium i wymagała uzyskania zgody władzy. W aspekcie międzynarodowym już od XIX w. państwa starały się zabezpieczyć własne oznaczenia geograficzne za granicą w drodze umów bilateralnych. Polska zawarła takie umowy 23.4.1925 r. – z Czechosłowacją (Dz.U. z 1926 r. Nr 111, poz. 644), 4.11.1931 r. – z Węgrami (Dz.U. z 1932 r. Nr 97, poz. 833) i 22.5.1937 r. – z Francją (Dz.U. Nr 54, poz. 423 ze zm.). Były one podstawą wydania odpowiednich przepisów krajowych zapewniających ochronę określonym w nich nazwom pochodzenia z tychże państw.

13. Rozwój ochrony własności przemysłowej w Polsce. Pozbawienie Polski własnej państwowości w okresie kształtowania się nowoczesnego prawa własności przemysłowej powodowało, że obowiązywały w poszczególnych częściach kraju regulacje państw zaborczych, najwcześniej w zaborze austriackim (1810 r. – ustawa patentowa, 1858 r. – ustawa o znakach towarowych). W Królestwie Polskim przepisy przewidujące ochronę wynalazków wprowadzono w 1817 r., a znaków towarowych – w 1822 r. W zaborze rosyjskim regulacje prawa patentowego wprowadzono w 1867 r. (z mocą także dla ziem Królestwa Polskiego). W zaborze pruskim przyjęto odpowiednie regulacje: w 1874 r. – co do znaków towarowych, w 1876 r. – co do wzorów przemysłowych i w 1877 r. – co do wynalazków oraz w 1891 r. – odnośnie do wzorów użytkowych. Po odzyskaniu niepodległości regulację prawa własności przemysłowej wprowadzono w Polsce dekretemi Naczelnika Państwa z 4.2.1919 r.: o patentach na wynalazki (Dz.U. Nr 13, poz. 137 ze zm.), o ochronie wzorów rysunkowych i modeli (Dz.U. Nr 13, poz. 138 ze zm.), o ochronie znaków towarowych (Dz.U. Nr 13, poz. 129 ze zm.), następnie zastąpionymi ustawą z 5.2.1924 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz.U. Nr 31, poz. 306 ze zm.) i w końcu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 22.3.1928 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz.U. Nr 39, poz. 384 ze zm.). Nadto dekretem tymczasowym Naczelnika Państwa z 13.12.1918 r. o utworzeniu Urzędu Patentowego (Dz.U. Nr 21, poz. 66 ze zm.), powołano do istnienia tenże Urząd. Po II wojnie światowej, w warunkach gospodarki planowej, prawa własności przemysłowej nie odgrywały znacznej roli praktycznej, odpowiednie regulacje wprowadzono ustawą z 18.7.1950 r. o licencjach na wykonywanie wynalazków i wzorów użytkowych (Dz.U. Nr 36, poz. 331) i dekretem z 12.10.1950 r. o wynalazczości pracowniczej (tekst jedn. Dz.U. z 1956 r. Nr 3, poz. 21), a następnie ustawą – Prawo wynalazcze z 31.5.1962 r. (Dz.U. Nr 33, poz. 156), która została zastąpiona ustawą z 19.10.1972 r. o wynalazczości (tekst pierwotny Dz.U. Nr 43, poz. 272; obie ustawy regulowały problematykę wynalazków, wzorów użytkowych i projektów racjonalizatorskich), obowiązującą aż do wejścia w życie ustawy – Prawo własności przemysłowej, czyli do 22.8.2001 r. Na podstawie ustawy z 31.5.1962 r. – Prawo wynalazcze Rada Ministrów wydała 29.1.1963 r. rozp. w sprawie ochrony wzorów zdobniczych (Dz.U. Nr 8, poz. 45), które aż do 2001 r. stanowiło podstawę ochrony wzorów zdobniczych (co mogło budzić zasadnicze wątpliwości po wejściu w życie Konstytucji RP z 2.4.1997 r.; Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i ze zm.). Ochronę znaków towarowych regulowała ustawa z 28.3.1963 r. o znakach towarowych (Dz.U. Nr 14, poz. 73), zastąpiona później ustawą z 31.1.1985 r. o takim samym tytule (Dz.U. Nr 5, poz. 17 ze zm.), która obowiązywała do wejścia w życie Prawa własności przemysłowej. Ochrona oznaczeń geograficznych oprócz wymienionych już umów bilateralnych, możliwa była na podstawie przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Regulację

prawną ochronę topografii układów scalonych przyjęto w Polsce – 30.10.1992 r. ustawą o ochronie topografii układów scalonych (Dz.U. Nr 100, poz. 498 ze zm.), zastąpioną ustawą Prawo własności przemysłowej. Przemiany ustrojowe i gospodarcze w latach 90. XX w. sprawiły, że aktualne stały się prace nad reformą polskiego prawa własności intelektualnej. Również planowana akcesja Polski do Unii Europejskiej i Europejskiej Organizacji Patentowej uwidoczniły potrzebę modernizacji prawa krajowego. Dokonało się to w ustawie z 30.6.2000 r. – Prawo własności przemysłowej, która jednak weszła w życie z opóźnieniem, dopiero 22.8.2001 r., w związku z uprzednim skierowaniem do Trybunału Konstytucyjnego przez Prezydenta wniosku dotyczącego zgodności z Konstytucją RP art. 322 PrWIPrzem. Trybunał Konstytucyjny uznał art. 322 PrWIPrzem za niezgodny z art. 2 Konstytucji RP (por. uw. do art. 322). Do dnia 1.1.2014 r. ustawa ta była wielokrotnie nowelizowana, najważniejsze ze zmian wprowadzone zostały ustawami z 6.6.2002 r. (Dz.U. Nr 108, poz. 945; implementacja dyrektywy 98/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 6.7.1998 r. w sprawie ochrony prawnej wynalazków biotechnologicznych; Dz.Urz. WE L Nr 213, s. 13), 23.1.2004 r. (Dz.U. Nr 33, poz. 286; wprowadzenie swobody zbywania prawa ochronnego na znak towarowy) i 29.6.2007 r. (Dz.U. Nr 136, poz. 958; wprowadzenie do prawa polskiego dodatkowego prawa ochronnego). Aktualny tekst jednolity ustawy został ogłoszony w Dz.U. z 2017 r. poz. 776 ze zm., a ostatnie zmiany zostały wprowadzone do tekstu PrWIPrzem ustawą z 20.2.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo własności przemysłowej, która to ustawa zmieniająca wdraża do polskiego porządku prawnego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2436 z 16.12.2015 r. mającą na celu zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do znaków towarowych (wersja przekształcona) (Dz.Urz. UE L Nr 336, s. 1 ze zm.).

14 14. Rozwój ochrony własności przemysłowej w prawie międzynarodowym. W II połowie XIX w. rozwijała się międzynarodowa wymiana gospodarcza. W związku z tym coraz bardziej widoczna stała się potrzeba zapewnienia ochrony dla dóbr własności przemysłowej w wielu krajach równocześnie oraz ujednoczenia tej ochrony. Doprowadziło to do przyjęcia 20.3.1883 r. w Paryżu **Konwencji o ochronie własności przemysłowej**. Konwencja Paryska jest najstarszym aktem prawa międzynarodowego regulującym ochronę dóbr niematerialnych własności przemysłowej. Przyjęta przez 11 państw – zrzesza obecnie 175 państw (stan na 18.1.2014 r.), co sprawia, że jej zasięg jest w zasadzie powszechny. Dalszy rozwój prawa własności przemysłowej w skali światowej następował przez akcesję do Konwencji Paryskiej coraz większej liczby państw oraz jej kolejne rewizje: w Waszyngtonie (1911 r.), Hadze (1925 r.), Londynie (1934 r.), Lizbonie (1958 r.) i Sztokholmie (1967 r.). Wielość państw-stron Konwencji doprowadziła jednak także do zablokowania dalszych jej zmian, ponieważ ze względu na sprzeczne interesy państw-stron niemożliwe było osiągnięcie konsensusu w sprawie reformy postanowień Konwencji Paryskiej. Wobec tego część państw rozwiniętych doprowadziła do przyjęcia w 1994 r. w ramach Światowej Organizacji Handlu, Porozumienia o handlowych aspektach praw własności intelektualnej (TRIPS).

15 15. Dostosowanie prawa polskiego do prawa UE. Ustawa – Prawo własności przemysłowej jest owocem dostosowania prawa polskiego do międzynarodowych standardów ochrony własności przemysłowej, a także implementacji reguł prawa unijnego do prawa polskiego. Podkreślić należy, iż Polska stała się stroną konwencji o udzielaniu patentów europejskich (zwanej także konwencją o patencie europejskim lub konwencją monachijską) od 1.3.2004 r. Przystąpienie do niej wywarło istotny wpływ na system ochrony patentowej w Polsce (pisze o tym A. Nowicka, w: Wybrane aspekty, s. 95 i n.). Szczegółowe odniesienia, tak do prawa międzynarodowego, jak i do prawa unijnego, zostaną przedstawione w uwagach do poszczególnych artykułów.

Art. 1. [Zakres]

1. Ustawa normuje:

- 1) stosunki w zakresie wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych, znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych;**
- 2) zasady, na jakich przedsiębiorcy mogą przyjmować projekty racjonalizatorskie i wynagradzać ich twórców;**

3) zadania i organizację Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, zwanego dalej „Urzędem Patentowym”.

2. Przepisy ustawy nie uchylają ochronie przedmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, przewidzianej w innych ustawach.

Spis treści

	Nb		Nb
1. Przedmiotowy zakres ustawy	1	11. Ochrona kumulatywna	11
2. Pojęcie prawa własności przemysłowej	2	12. Ochrona kumulatywna wzorów przemysłowych prawem autorskim	12
3. Przedmioty własności przemysłowej	3	13. Pozostałe sytuacje kumulatywnej ochrony prawem autorskim	13
4. Nazwa handlowa	4	14. Ochrona kumulatywna z Kodeksu cywilnego	14
5. Ochrona odmian roślin	5	15. Ochrona kumulatywna prawem konkurencji	15
6. Pozostałe regulacje	6	16. Relacja do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	16
7. Model ochrony	7		
8. Katalog dóbr własności przemysłowej	8		
9. Projekt racjonalizatorski	9		
10. Niezależność ochrony	10		

1. Przedmiotowy zakres ustawy. W art. 1 PrWiPrzem uregulowano przedmiotowy zakres 1 ustawy. W odróżnieniu od regulacji poprzednich, ustawodawca miał w zamiarze stworzenie regulacji kompleksowej, o charakterze kodeksowym, stąd regulacja w jednej ustawie ochrony różnego rodzaju dóbr własności przemysłowej, poprzednio chronionych oddzielnymi aktami prawnymi, norm proceduralnych, a także przepisów ustrojowych dotyczących UPRP. Normy te zostaną scharakteryzowane w dalszej części komentarza.

2. Pojęcie prawa własności przemysłowej wywodzi się z Konwencji Paryskiej, nie- 2 mniej zakres ustawy tylko w części pokrywa się z zakresem regulacji konwencyjnej (por. uwagi wprowadzające). Pojęcie własności przemysłowej, jako część własności intelektualnej i handlowej, obejmuje przedmioty ochrony o bardzo różnym, niejednorodnym charakterze. Por. uw. wprowadzające przed art. 1.

3. Przedmioty własności przemysłowej wymienione zostały w art. 1 ust. 2 KonwPar 3 i są to: patenty na wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe, znaki usługowe, nazwa handlowa i oznaczenia pochodzenia lub nazwy pochodzenia, a także zwalczanie nieuczciwej konkurencji. Zakres pojęcia własności przemysłowej na gruncie Konwencji Paryskiej i zakres komentowanej ustawy nie są więc identyczne. W przypadku ochrony topografii układów scalonych wynika to z faktu, że ten przedmiot własności przemysłowej powstał kilkadziesiąt lat po przyjęciu Konwencji, o czym już była mowa wyżej.

4. Nazwa handlowa. Przedmiotem własności przemysłowej chronionym Konwencją Paryską 4 jest również nazwa handlowa (art. 8 KonwPar), polskie przepisy nie przewidują ochrony nazwy handlowej jako oddzielnej kategorii prawnej chronionej Prawem własności przemysłowej, ochrona możliwa jest natomiast na gruncie art. 5 ZNKU (tak SN w wyr. z 7.10.1999 r., I CKN 126/98, OSN 2000, Nr 4, poz. 70). Powołany przepis Konwencji Paryskiej ze względu na zbyt ogólne sformułowanie nie może być sam w sobie podstawą dla roszczeń ochronnych wysuwanych przez przedsiębiorców z państw-stron Konwencji. Stosownie do art. 5 ZNKU czynem nieuczciwej konkurencji jest takie oznaczenie przedsiębiorstwa, które może wprowadzić klientów w błąd co do jego tożsamości, przez używanie firmy, nazwy, godła, skrótu literowego lub innego charakterystycznego symbolu wcześniej używanego, zgodnie z prawem, do oznaczenia przedsiębiorstwa.

5. Ochrona odmian roślin. Konwencja Paryska nie przewidywała ochrony nowych 5 odmian roślin, którą reguluje Międzynarodowa Konwencja o ochronie nowych odmian roślin z 2.12.1961 r. (UPOV) zrewidowana w Genewie 10.11.1972 r., 23.10.1978 r. i 19.3.1991 r. Podstawą obowiązywania Konwencji UPOV w prawie polskim jest decyzja Rady (WE) z 30.5.2005 r. zatwierdzająca przystąpienie Wspólnoty Europejskiej do Międzynarodowej

konwencji o ochronie nowych odmian roślin, Dz.Urz. UE z 2005 r., L 192, s. 63. Ochrona nowych odmian roślin zaliczana jest do prawa własności przemysłowej. Ustawodawca polski uregulował tę ochronę w ustawie z 26.6.2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 432 ze zm.).

- 6 6. Pozostałe regulacje.** Prawo własności przemysłowej mimo swojej obszerności nie reguluje całości zagadnień związanych z ochroną własności przemysłowej, w tym zakresie regulacje odrębne zawierają m.in. wskazana już ustawa o ochronie prawnej odmian roślin, prawo celne (rozp. Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 608/2013 z 12.6.2013 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne oraz uchylające rozp. Rady (WE) Nr 1383/2003, Dz.Urz. UE L Nr 181, s. 15, które zastąpiło rozp. Rady (WE) Nr 1383/2003 z 22.7.2003 r. dotyczące działań organów celnych skierowanych przeciwko towarom podejrzanym o naruszenie niektórych praw własności intelektualnej oraz środków podejmowanych w odniesieniu do towarów, co do których stwierdzono, że naruszyły takie prawa; Dz.Urz. UE L Nr 196, s. 7). Reguły proceduralne w zakresie ochrony praw własności przemysłowej zawarte w Prawie własności przemysłowej są uzupełnieniem ogólnych przepisów postępowania określonych w ustawie z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.) i w ustawie z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 1360 ze zm.). Do przestępstw i wykroczeń stypizowanych w komentowanej ustawie stosujemy przepisy ogólne odpowiednio Kodeksu karnego i Kodeksu wykroczeń, a ich ściganie następuje w trybie przewidzianym Kodeksem postępowania karnego i Kodeksem postępowania w sprawach o wykroczenia. W obszarze prawa własności przemysłowej duże znaczenie mają akty prawa międzynarodowego oraz regulacje prawa unijnego (por. uw. do art. 4).
- 7 7. Model ochrony.** Wspólną cechą dla wszystkich uregulowanych w Prawie własności przemysłowej dóbr jest przyjęcie modelu ochrony prawami majątkowymi, bezwzględny, statuującymi wyłączność korzystania z danego dobra, zasadniczo ograniczoną czasowo i terytorialnie, która powstaje, co do zasady, z mocy decyzji administracyjnej, o charakterze konstytutywnym, wydawanej przez UPRP.
- 8 8. Katalog dóbr własności przemysłowej** jest katalogiem otwartym, odmiennie jednak zasada *numerus clausus* obowiązuje co do praw bezwzględnych te dobra chroniących. Prawami bezwzględny chronione są te dobra, odnośnie do których taką ochronę wyraźnie przewidział ustawodawca, o ile przepis nie stanowi wyjątku, strony nie są władne modyfikować, ukształtowanej ustawowo treści prawa. Nie jest możliwe rozciągnięcie ochrony prawami bezwzględny na inne dobra niematerialne w drodze analogii.
- 9 9. Projekt racjonalizatorski** stanowi dobro niematerialne własności przemysłowej, nie jest ono jednak chronione prawem bezwzględny. Odnośnie do pojęcia projektu racjonalizatorskiego por. uw. do art. 7.
- 10 10. Niezależność ochrony.** Artykuł 1 ust. 2 PrWiPrzem przewiduje niezależność ochrony przedmiotów własności przemysłowej na gruncie komentowanej ustawy od ochrony przyznanej innymi przepisami, w szczególności wskazać należy możliwość ochrony na gruncie prawa cywilnego (art. 23, 24 KC) oraz prawa konkurencji (ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji). Przedmioty praw własności przemysłowej mogą również, przy spełnieniu właściwych wymogów, korzystać z ochrony udzielanej przez prawo autorskie (regulowane ustawą z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 1231 ze zm.), ewentualnie na gruncie ustawy z 27.7.2001 r. o ochronie baz danych (Dz.U. Nr 128, poz. 1402 ze zm.).
- 11 11. Ochrona kumulatywna.** Zasadą jest możliwość korzystania z ochrony kumulatywny, tzn. zarówno przewidzianej komentowaną ustawą, jak i przepisami szczególny, co oznacza, że w konkretnej sytuacji to uprawnionemu pozostawiony jest wybór podstawy prawnej roszczeń, których dochodzi. Środki ochrony prawnej mogą być stosowane alternatywny lub kumulatywny (por. T. Żywnowski, Niektóre aspekty, s. 3 i n.). Nie ma potrzeby rozważania, który z aktów prawnych ma charakter szczególny, wszystkie postacie ochrony są od siebie niezależne (por. M. du Vall, Prawo patentowe, 2008, s. 152).

12. Ochrona kumulatywna wzorów przemysłowych prawem autorskim. Początkowo 12
ustawodawca wyłączył ochronę kumulatywną w jednym wypadku, w art. 116 PrWiPrzem
zastrzegł, że po wygaśnięciu prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, ustaje także ochrona
autorskich praw majątkowych odnośnie do przedmiotu chronionego jako wzór przemysłowy.
Jednak przepis jako niezgodny z prawem UE, został uchylony przez art. 1 pkt 24
ZmPrWiPrzem z 24.7.2015 r., zmieniającej PrWiPrzem z dniem 1.12.2015 r. Wskazać należy, iż
w wyr. z 27.1.2011 r., C-168/09 *Flos SpA v. Semeraro Casa e Famiglia SpA*, Zb.Orz. 2011,
s. I-00181, Trybunał uznał – analogiczne do polskiego – rozwiązanie przyjęte w prawie
włoskim za sprzeczne z przepisami dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady
z 22.5.2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych
w społeczeństwie informacyjnym (Dz.Urz. WE L Nr 167, s. 10), dyrektywy Rady 93/98/EWG
z 29.10.1993 r. w sprawie harmonizacji czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych
praw pokrewnych (Dz.Urz. WE L Nr 290, s. 9, zastąpionej obecnie dyrektywą Parlamentu
Europejskiego i Rady (WE) 2006/116/WE z 12.12.2006 r. w sprawie czasu ochrony prawa
autorskiego i niektórych praw pokrewnych, Dz.Urz. UE L Nr 372, s. 12) w związku z dyrektywą
98/71/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 13.10.1998 r. w sprawie prawnej ochrony wzorów
(Dz.Urz. WE L Nr 289, s. 28), której art. 17 przewiduje wprost, że wzór chroniony prawem
z rejestracji lub prawem państwa członkowskiego (tzn. chroniony prawem z rejestracji w państwie
członkowskim lub w odniesieniu do niego), zgodnie z tą dyrektywą korzysta również z ochrony
przewidzianej przez prawo autorskie tego państwa członkowskiego od dnia stworzenia wzoru
lub jego utrwalenia w dowolnej formie. Zakres i warunki, zgodnie z którymi taka ochrona
jest przyznana, łącznie z poziomem wymaganej oryginalności, są określane przez państwo
członkowskie.

13. Pozostałe sytuacje kumulatywnej ochrony prawem autorskim. Poza sytuacją początkowo 13
przewidzianą w art. 116 PrWiPrzem (przed jego uchyceniem), ustawodawca nie wyklucza
kumulowania ochrony danego dobra prawem autorskim i prawami własności przemysłowej.
Ochrona przewidziana każdą z tych ustaw ma wobec siebie charakter autonomiczny, co
oznacza, że dla uzyskania ochrony kumulatywnej określone dobro niematerialne musi
spełniać jednocześnie przesłanki ochrony przewidziane w każdej z ustaw, a więc stanowić
określone rozwiązanie lub oznaczenie chronione na podstawie Prawa własności przemysłowej
i jednocześnie spełniać przesłanki uznania za utwór, wskazane w art. 1 ust. 1 PrAut, powoduje
to, że rozwiązania tego rodzaju co wynalazki, wzory użytkowe i topografie układów scalonych
nie będą mogły zostać uznane za utwór. Także oznaczenia geograficzne nie stanowią utworów.
Możliwa jest natomiast ochrona prawnoautorska oznaczeń zarejestrowanych jako znaki towarowe.

14. Ochrona kumulatywna z Kodeksu cywilnego. Możliwość korzystania z ochrony 14
kumulatywnej wynika również z konstrukcji normy art. 24 § 3 KC, zgodnie z którym przepisy
o ochronie dóbr osobistych nie uchylają uprawnień przewidzianym w innych przepisach,
w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym (przez prawo wynalazcze
należy rozumieć część Prawa własności przemysłowej odnoszącą się do ochrony wynalazków,
obecnie określaną, zgodnie z tradycją zachodnią, jako prawo patentowe).

15. Ochrona kumulatywna prawem konkurencji. Możliwe jest także kumulowanie ochrony 15
przysługującej na podstawie komentowanej ustawy i ochrony na podstawie prawa konkurencji.
Sąd Najwyższy potwierdził możliwość kumulatywnej ochrony m.in. w wyr. z 12.10.2005 r.
(III CK 160/05, OSN 2006, Nr 7–8, poz. 132), w którym uznał, że używanie w obrocie
gospodarczym zarejestrowanego znaku towarowego podobnego do wcześniej zarejestrowanego
i używanego znaku renomowanego dla oznaczenia towarów identycznych lub podobnych do
oznaczonych tym znakiem, lecz o niskiej jakości, jest czynem nieuczciwej konkurencji (art. 3
ZNKU), oraz w wyr. z 2.1.2007 r. (V CSK 311/06, BSN 2007, Nr 5, s. 11), w którym
SN stwierdził, iż nieuczciwe w rozumieniu ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji
jest każde zachowanie się przedsiębiorcy, które narusza dobre obyczaje, a w szczególności
sprzeczne z dobrymi obyczajami jest wprowadzenie do obrotu gospodarczego wyrobu rodzajowo
tożsamego z istniejącym na rynku tego samego rodzaju wyrobem innego producenta, jeżeli
przyciągnięcie uwagi klientów nastąpiło w wyniku zastosowania podobieństwa opakowań,

wywołującego pozytywne skojarzenia z utrwalonym w świadomości klientów wizerunkiem wyrobu wcześniej wprowadzonego. W wyr. z 23.10.2008 r. (V CSK 109/08, Legalis) SN stwierdził, że za przyjęciem zasady kumulacji roszczeń z Prawa własności przemysłowej i z ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji przemawia okoliczność, że podstawowy przedmiot ochrony obu ustaw jest odmienny. W przypadku Prawa własności przemysłowej przedmiotem tym jest przede wszystkim ochrona prawa wynikającego z rejestracji znaku, zaś w przypadku ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – ochrona uprawnienia do korzystania z wypracowanej siły atrakcyjnej przedsiębiorstwa. Odmiennosć ta sprawia, że do „nakładania się” ochrony z obu ustaw może dojść wyjątkowo, a więc tylko w sytuacji, kiedy naruszenie prawa do znaku może stanowić jednocześnie czyn nieuczciwej konkurencji. Drugi argument to szerszy zakres roszczeń ochronnych w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Brak więc, zdaniem SN, dostatecznego uzasadnienia natury aksjologicznej, aby w razie podjęcia działań naruszających prawo do znaku renomowanego, stanowiących jednocześnie naruszenie dobrych obyczajów, pozbawiać uprawnionego możliwości skorzystania z szerszych środków ochrony prawnej przewidzianych w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Byłoby to sprzeczne z podstawowym celem tej ustawy, którym jest zapewnienie warunków zdrowej konkurencji rynkowej.

- 16** 16. **Relacja do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.** W związku z innym zakresem ochrony przepisy prawa własności przemysłowej nie wykluczają *a limine* zastosowania przepisów Kodeksu cywilnego lub przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, między przepisami tymi, zważywszy na cele ochrony, nie zachodzi prosta zależność szczególności (*lex specialis derogat legi generali*), która eliminowałaby możliwość zastosowania przepisów ogólnych (Kodeksu cywilnego lub ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji) dla ochrony praw przewidzianych komentowaną ustawą. Inne są założenia teleologiczne obu tych ustaw. Celem ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji jest ochrona rynku przed nieuczciwymi działaniami zakłócającymi grę rynkową, a więc ochrona interesu publicznego, nieograniczonego kręgu przedsiębiorców oraz konsumentów, uczestników rynku. Ochrona przewidziana w Prawie własności przemysłowej ma na celu ochronę praw bezwzględnych osób uprawnionych. Przepisy obu tych ustaw nie wyłączają się, lecz wzajemnie przenikają i uzupełniają. Przepisy ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji będą podstawą ochrony zarówno w sytuacji, gdy przedsiębiorca nie uzyskał prawa bezwzględnego, a doszło do niewolniczego naśladownictwa tego wzoru (art. 13 ZNKU), jak również w sytuacji gdy określone dobro chronione jest prawem bezwzględnym własności przemysłowej. Podobnie wypowiedział się SN w wyr. z 23.10.2008 r. (V CSK 109/08, Legalis), w którym dopuścił kumulatywną ochronę renomowanych znaków towarowych, równocześnie na podstawie Prawa własności przemysłowej oraz ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Art. 2. [Nieuczciwa konkurencja]

Zwalczanie nieuczciwej konkurencji reguluje odrębna ustawa.

Spis treści

	Nb
1. Norma informacyjna	1
2. Zwalczanie nieuczciwej konkurencji jako część własności przemysłowej	2
3. Relacja Prawa własności przemysłowej do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	3
4. Zwalczanie nieuczciwej konkurencji w Konwencji Paryskiej	4

- 1** 1. **Norma informacyjna.** Komentowany przepis jest normą o charakterze informacyjnym, bez większej treści merytorycznej. Obecnie problematyka zwalczania nieuczciwej konkurencji uregulowana jest w ustawie z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.
- 2** 2. **Zwalczanie nieuczciwej konkurencji jako część własności przemysłowej.** Zwalczanie nieuczciwej konkurencji na gruncie Konwencji Paryskiej zaliczone zostało do szeroko rozumianej własności przemysłowej. Należy jednak stwierdzić, że polskie regulacje, które konsekwentnie

– począwszy od ustawy z 2.8.1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 1930 r. Nr 56, poz. 467) – przewidują odrębną regulację prawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, są uzasadnione zarówno systematycznie, jak i ze względu na metodę regulacji; odmiennie niż w Prawie własności przemysłowej – na gruncie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji ustawodawca nie kreuje praw bezwzględnych, a tylko przewiduje system roszczeń ochronnych w przypadku zaistnienia niepożądanych działań rynkowych (czynów nieuczciwej konkurencji).

3. Relacja Prawa własności przemysłowej do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Inne są założenia teleologiczne obu tych ustaw. Celem ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji jest ochrona rynku przed nieuczciwymi działaniami zakłócającymi grę rynkową, a więc ochrona interesu publicznego, nieograniczonego kręgu przedsiębiorców oraz konsumentów, uczestników rynku. Natomiast ochrona przewidziana w Prawie własności przemysłowej odnosi się do praw bezwzględnych przysługujących poszczególnym uprawnionym. Przepisy obu tych ustaw nie wyłączają się, lecz wzajemnie przenikają i uzupełniają. Orzecznictwo SN w większości potwierdza możliwość kumulatywnej ochrony (por. np. wyr. SN z 12.10.2005 r., III CK 160/05, OSN 2006, Nr 7–8, poz. 132), m.in. uznając, że używanie w obrocie gospodarczym zarejestrowanego znaku towarowego podobnego do wcześniej zarejestrowanego i używanego znaku renomowanego dla oznaczenia towarów identycznych lub podobnych do oznaczonych tym znakiem, lecz o niskiej jakości, jest czynem nieuczciwej konkurencji (art. 3 ZNKU). Podobnie w wyr. z 2.1.2007 r. (V CSK 311/06, BSN 2007, Nr 5) SN stwierdził, że nieuczciwe w rozumieniu ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji jest każde zachowanie się przedsiębiorcy, które narusza dobre obyczaje, a w szczególności sprzeczne z dobrymi obyczajami jest wprowadzenie do obrotu gospodarczego wyrobu rodzajowo tożsamego z istniejącym na rynku tego samego rodzaju wyrobem innego producenta, jeżeli przyciągnięcie uwagi klientów nastąpiło w wyniku zastosowania podobieństwa opakowań, wywołującego pozytywne skojarzenia z utrwalonym w świadomości klientów wizerunkiem wyrobu wcześniej wprowadzonego. W innym wyroku – z 23.10.2008 r. (V CSK 109/08, Legalis) – SN wyjaśnił, że za przyjęciem zasady kumulacji roszczeń z Prawa własności przemysłowej i z ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji przemawia okoliczność, że podstawowy przedmiot ochrony obu ustaw jest odmienny. W przypadku Prawa własności przemysłowej przedmiotem tym jest przede wszystkim ochrona prawa wynikającego z rejestracji znaku, zaś w przypadku ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – ochrona uprawnienia do korzystania z wypracowanej siły atrakcyjnej przedsiębiorstwa. Odmienność ta sprawia, że do „nakładania się” ochrony z obu ustaw może dojść tylko w sytuacji, kiedy naruszenie prawa do znaku może stanowić jednocześnie czyn nieuczciwej konkurencji. Drugi argument to szerszy zakres roszczeń ochronnych przewidziany w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Brak więc, zdaniem SN, dostatecznego uzasadnienia natury aksjologicznej, aby w razie podjęcia działań naruszających prawo do znaku renomowanego, stanowiących jednocześnie naruszenie dobrych obyczajów, pozbawiać uprawnionego możliwości skorzystania z szerszych środków ochrony prawnej przewidzianych w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Byłoby to sprzeczne z podstawowym celem tej ustawy, którym jest zapewnienie warunków zdrowej konkurencji rynkowej. W związku z innym zakresem ochrony, przepisy Prawa własności przemysłowej nie wykluczają *a limine* zastosowania przepisów Kodeksu cywilnego lub przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji; między tymi przepisami, zważywszy na cele ochrony, nie zachodzi także prosta zależność szczególności (*lex specialis derogat legi generali*), która eliminowałaby możliwość zastosowania przepisów ogólnych (Kodeksu cywilnego lub ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji) dla ochrony praw przewidzianych w Prawie własności przemysłowej.

4. Zwalczanie nieuczciwej konkurencji w Konwencji Paryskiej. Zauważyć należy, że zwalczanie nieuczciwej konkurencji na gruncie Konwencji Paryskiej zaliczane zostało do szeroko rozumianej własności przemysłowej. Zgodnie z art. 10 bis ust. 2 KonwPar, czynem nieuczciwej konkurencji jest każdy akt konkurencji sprzeczny z uczciwymi zwyczajami w dziedzinie przemysłu lub handlu. Zawarte w ust. 3 cytowanego artykułu przykładowe wyliczenie czynów nieuczciwej konkurencji, w tym ochrona przed wprowadzającymi w błąd oznaczeniami, wskazuje, że także zamiarem prawodawcy międzynarodowego było umożliwienie kumulatywnej ochrony oznaczeń, tak przewidzianymi dla nich prawami bezwzględnymi, jak i przepisami

prawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Nadto podkreślić należy, iż art. 10 bis KonwPar zobowiązuje kraje członkowskie do wprowadzenia przepisów zwalczających akty nieuczciwej konkurencji w „dziedzinie przemysłu i handlu” dla ochrony osób fizycznych i prawnych podlegających ich jurysdykcji, w tym na podstawie treści art. 3 konwencji – podmiotów, które są zrównane z nimi ze względu na miejsce stałego zamieszkania lub prowadzenie rzeczywistego i poważnego przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego na terytorium jednego z państw będących członkami Związku. Państwom członkowskim pozostawiono swobodę w ustaleniu, jakie czyny naruszają uczciwą walkę rynkową, dlatego też regulacje krajowe w tym zakresie różnie zostały ukształtowane, choć z uwzględnieniem konwencyjnej definicji „czynu nieuczciwej konkurencji” zawartej we wskazanym wyżej ust. 2 art. 10 bis KonwPar (szerzej pisze o tym: *M. du Vall*, w: *Konwencja paryska* (red. *A. Adamczak, A. Szewc*), s. 283 i n.).

Art. 3. [Słowniczek]

1. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) osobie – rozumie się przez to osobę fizyczną, prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną;
- 2) osobie zagranicznej – rozumie się przez to osobę niemającą obywatelstwa polskiego i odpowiednio miejsca zamieszkania albo siedziby bądź poważnego przedsiębiorstwa na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) przedsiębiorcy – rozumie się przez to osobę prowadzącą w celach zarobkowych działalność wytwórczą, budowlaną, handlową lub usługową, zwaną dalej „działalnością gospodarczą”;
- 4) umowie międzynarodowej – rozumie się przez to umowę międzynarodową, której stroną jest Rzeczpospolita Polska;
- 5) Konwencji paryskiej – rozumie się przez to Akt sztokholmski zmieniający Konwencję paryską o ochronie własności przemysłowej z dnia 20 marca 1883 r. (Dz.U. z 1975 r. poz. 51);
- 6) projektach wynalazczych – rozumie się przez to wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, topografie układów scalonych i projekty racjonalizatorskie;
- 7) Biurze Międzynarodowym – rozumie się przez to Międzynarodowe Biuro Własności Intelektualnej utworzone na podstawie Konwencji o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, sporządzonej w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 r. (Dz.U. z 1975 r. poz. 49);
- 8) międzynarodowym znaku towarowym – rozumie się przez to znak towarowy zarejestrowany w trybie określonym w Porozumieniu lub Protokole;
- 9) Porozumieniu – rozumie się przez to Porozumienie madryckie o międzynarodowej rejestracji znaków z dnia 14 kwietnia 1891 r. (Dz.U. z 1993 r. poz. 514 i 515);
- 10) Protokole – rozumie się przez to Protokół do Porozumienia madryckiego o międzynarodowej rejestracji znaków, sporządzony w Madrycie dnia 27 czerwca 1989 r. (Dz.U. z 2003 r. poz. 129 i 130);
- 11) Konwencji o patencie europejskim – rozumie się przez to Konwencję o udzielaniu patentów europejskich, sporządzoną w Monachium dnia 5 października 1973 r., zmienioną aktem zmieniającym artykuł 63 Konwencji z dnia 17 grudnia 1991 r. oraz decyzjami Rady Administracyjnej Europejskiej Organizacji Patentowej z dnia 21 grudnia 1978 r., 13 grudnia 1994 r., 20 października 1995 r., 5 grudnia 1996 r. oraz 10 grudnia 1998 r., wraz z Protokołami stanowiącymi jej integralną część (Dz.U. z 2004 r. poz. 737 i 738);
- 12) Akcie genewskim – rozumie się przez to Akt genewski Porozumienia haskiego w sprawie międzynarodowej rejestracji wzorów przemysłowych, przyjęty w Genewie dnia 2 lipca 1999 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 1522);
- 13) międzynarodowym wzorze przemysłowym – rozumie się przez to wzór przemysłowy zarejestrowany w trybie określonym w Akcie genewskim.

2. Przepisy ustawy dotyczące przedsiębiorców stosuje się odpowiednio również do osób prowadzących działalność inną niż działalność gospodarcza.

[Przejdź do księgarni →](#)